

კონსტანტინე ალიბეგაშვილი

სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს–პატრიარქის
უწმიდესისა და უნეტარესის
წმიდა ამბროსი აღმსარებლის
ბიბლიოგრაფია

თბილისი

2012

სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი
უწმინდესი და უნეტარესი
წმიდა ამბროსი ხელაია
(1921–1927)

**სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის
წმიდა ამბროსი (ხელაიას)
ბიბლიოგრაფია**

სტატიები მისი ავტორობით:

- ამბროსი (კ/პ) – 1924 წლის 16 მარტს სასამართლო პროცესზე კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ წარმოდგენილი საბოლოო სიტყვა.** // დედაეკლესია. – 2007. – №11(55). – გვ.11-14.
- ამბროსი (კ/პ) – გამოსათხოვარი სიტყვები [ილია ჭავჭავაძესთან].** // ჯვარი ვაზისა. – 1978. – №1. – გვ.41-42.
- ამბროსი (კ/პ) – დაბა გუდაუთი (აფხაზეთი) [მისიონერისა და ქრისტიანობის აღმდგენელი საზოგადოების სკოლების ინსპექტორის არხიმანდრიტ ამბროსი კავკასიის ქადაგება. მისი გავლენით სკოლის დაარსება].** // ივერია. – 1890. – №91. – 30 აპრ. – გვ.3.
- ამბროსი (კ/პ) – კათოლიკოსი ამბროსის კონდაკი გენუის კონფერენციას. (ტფილისი, 1922 წ. თებერვლის 7).** // დამოუკიდებელი საქართველო. – 1927. – №17. – მაისი. – გვ.6.
- ამბროსი (კ/პ) – კულტურულ კაცობრიობას გენუის კონფერენციაზე წარმოდგენილს.** // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ., „ციცინათელა“, 2012. – გვ.81-84.
- ამბროსი (კ/პ) – „მე შევასრულე ჩემი მოვალეობა.“** // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ., „ციცინათელა“, 2012. – გვ.84-114.
- ამბროსი (კ/პ) – მიმართვა გენუის საერთაშორისო კონფერენციისადმი 1922 წელს.** [საქართველოს ისტორიის ფურცლებიდან]. // საშუალო ფენა. – 1992. – №6. – ოქტომბერი.
- ამბროსი (კ/პ) – მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში. I*** [ფსევდონიმით ამბერი]. // განთიადი. – 1915. – №2. – გვ.11-16; №3. – გვ.14-22; №10. – გვ.25-32.
- ამბროსი (კ/პ) – მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში. II*** [ფსევდონიმით ამბერი]. // ცხოვრება. – 1915. – №2-3. – გვ.37-41; 1916. – №1. – გვ.24-29; №4. – გვ.27-31; №5. – გვ.23-28; №9. – გვ.31-32; №10. – გვ.23-25; №14. – გვ.14-16; №15. – გვ.29-31; №17-18. – გვ.29-31; 1917. – №1. – გვ.29-31; ...
- ამბროსი (კ/პ) – მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში.** // მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული. ტ.12. სასულიერო მწერლობა. ამბროსი ხელაია საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი. წგ.1. – თბ., 2011. – გვ.7-62.
- ამბროსი (კ/პ) – მოწოდება გენუის კონფერენციისადმი.** [1922 წლის 7 თებერვალი]. // ახალი საქართველო. – 1990. – 16 ნოემბ.
- ამბროსი (კ/პ) – ნაწერებიდან ნაწყვეტი.** [ჩემნი ექსორიანი, რუსიფიკაციასთან ბრძოლა.] // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2006. – №38(391). – გვ.17.
- ამბროსი (კ/პ) – „პატიოსან არს წინაშე უფლისა სიკვდილი“ ამნაირის კაცისა.** [წმიდა ილია მართალი]. // მრევლი – 1998. – №4. – გვ.4-5.

ამბროსი (კ/პ) – საირმის მონასტერი. // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული. ტ.12. სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. წგ.1. – თბ.,2011. – გვ.385-387.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული აღსაყდრების დროს. 1921 წლის 1/14 ოქტომბერი, სვეტიცხოველი. // წგ-ში: კირთაძე, ნ. – ნათელი ქრისტესი: საქართველო: წგ.2. – თბ.,2006. – გვ.76-77.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული კათოლიკოს-პატრიარქად კურთხევის დღეს. // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ.,„ციცინათელა,” 2012. – გვ.67-72.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული 8 სექტემბერს სიონის ტაძარში ილიას პანაშვიდის წინ, 2 საათზე. // წგ-ში: კირთაძე, ნ. – ნათელი ქრისტესი: საქართველო: წგ.2. – თბ.,2006. – გვ.60-62.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული 8 სექტემბერს სიონის ტაძარში ილიას პანაშვიდის წინ. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2007. – №6(406). – გვ.15-16.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული სიონის ტაძარში პანაშვიდის წინ მე-2 საათზე. // ჯვარი ვაზისა. – 1987. – №1. – გვ.68.

ამბროსი (კ/პ) – სიტყვა წარმოთქმული სიონის ტაძარში პატიმრობიდან გათავისუფლების შემდეგ. // წგ-ში: კირთაძე, ნ. – ნათელი ქრისტესი: საქართველო: წგ.2. – თბ.,2006. – გვ.77-79.

ამბროსი (კ/პ) – სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან.“ // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ.,„ციცინათელა,” 2012. – გვ.7-46.

ამბროსი (კ/პ) – სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან.“ // ჯვარი ვაზისა. – 1995. – №1. – გვ.156-160.

ამბროსი (კ/პ) – სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან.“ // ჯვარი ვაზისა. – 2005. – №1. – გვ.94-97.

ამბროსი (კ/პ) – სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან.“ // ჯვარი ვაზისა. – 2006. – №1. – გვ.196-201.

ამბროსი (კ/პ) – ქართული ეკლესია – ტყვეთა გაყიდვის წინააღმდეგი. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2006. – №39(392). – გვ.17-18.

ამბროსი (კ/პ) – ქრისტიანობის ბრძოლა ისლამთან საქართველოში. // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ.,„ციცინათელა,” 2012. – გვ.140-420.

ამბროსი (კ/პ) – წერილი რედაქციის მიმართ. [შემოქმედის მონასტრისა და მასში დაცული სიწმიდეების შესახებ; პასუხი გაზეთ „ივერიის“ 259-ე ნომერში დაბეჭდილ კორესპონდენციასზე]. // ივერია. – 1894. – №275. – 29 დეკ. – გვ.3-4.

ამბროსი (კ/პ) – წერილი ცხუმის ეპისკოპოს კირიონისადმი თავად ემუხვარის შუამდგომლობის დაკმაყოფილების თხოვნით. (1906 წლის 21 აგვისტო). // წგ-ში: წმინდა მღვდელმთავარე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.176-177.

ამბროსი (კ/პ) – წერილი ცხუმის ეპისკოპოს კირიონისადმი იონა ცხაკაიას მღვდლად დანიშვნის თხოვნით. (1906 წლის 25 აგვისტო). // წგ-ში: წმინდა მღვდელმთავარე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.182-183.

ამბროსი (კ/პ) – წერილი ცხუმის ეპისკოპოს კირიონისადმი საბერიოსა და აკვასქა-ემუქეთში მღვდლების დანიშვნის რეკომენდაციით. (1906 წლის 23 ივლისი). // წგ-ში: წმინდა მღვდელმთავარე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.170-171.

ამბროსი (კ/პ) – ჭელიშის ვარიანტი „ქართლის მოქცევისა.“ [ავტორის მოსაზრებანი ახლად აღმოჩენილის ვარიანტის შესახებ; ქართველთა მოქცევის

ქრონოლოგია ამ ვარიანტით]. // წგ-ში: ძველი საქართველო: ტ.1. – თბ.,1909. – გვ.1-29.

ამბროსი (კპ) – ჭელიშის ვარიანტი „ქართლის მოქცევისა.“ [ავტორის მოსაზრებანი ახლად აღმოჩენილის ვარიანტის შესახებ; ქართველთა მოქცევის ქრონოლოგია ამ ვარიანტით]. // წგ-ში: ძველი საქართველო: ტ.1. – თბ.,1911. – გვ.1-29.

ამბროსი (კპ) – ჭელიშის ვარიანტი „ქართლის მოქცევისა.“ // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული. ტ.12. სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. წგ.1. – თბ.,2011. – გვ.468-492.

ამბროსი (კპ) – ჭელიშის მონასტრის ხელნაწერები. სიწმინდეები. // წგ-ში: მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული. ტ.12. სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. წგ.1. – თბ.,2011. – გვ.62-465.

ამბროსი (კპ) – „ხმა სოხუმიდან.“ [თხზულება რუსეთის საეკლესიო პოლიტიკაზე აფხაზეთში]. / რედ.: თამაზ ჯოლოგუა. „ხმა სოხუმიდან.“ // ლიტერატურული საქართველო. – 2006. – №28. – 21 ივლ. – გვ.15.

Амвросий Архимандрит – По поводу статьи „Голось изъ Сухума“ (газ. „Колоколь“ №45). [О деятельности преосвященнаго Кириона]. // Духовн. Вестн. Груз. Экзарх. – 1906. – №9-10. – ст.20-47.

Амвросий (К/П) – „Я исполнил свой долг.“ (Публ. Послед. слова католикоса-патриарха Грузии в 1921-1927 гг. на судеб. процессе над церков. деятелями и письма на Генуэз. конф., опубл. 1 февр. 1924 г. / Предисл. и публ. А. Миндиашвили). // Лит. Грузия. – 1989. – №6. – стр.199-224.

სტატიები მასზე:

ამბროსი (1861-1927). [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის (1921-1927) მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები]. // სახალხო გაზეთი. – 1996. – №31. – 23 მარტ. – გვ.8.

ამბროსი (ერისკაცობაში ბესარიონ ზოსიმეს ძე ხელაია). [7. IX. 1861, მარტვილი – 29. III. 1927, თბილისი. საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი 1921-1927 წლებში. იგი ქართულ პრესაში „ამბერის“ ფსევდონიმით გვხვდება]. // წგ-ში: ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია: ტ.1. – თბ.,1975. – გვ.354.

ამბროსი: სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი 1921-1927 წლებში. (ერისკაცობაში ბესარიონ ზოსიმეს ძე ხელაია). // წგ-ში: საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქები. /რედაქტ. როინ მეტრეველი. – თბ.,2000. – გვ.188-193.

ამბროსი ხელაია: 74 წლის წინ – 1922 წლის 7 თებერვალს, უწმიდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ამბროსიმ გენუის სამშვიდობო კონფერენციას მემორანდუმი გაუგზავნა. // ადამიანის უფლებები. – 1996. – 7-14 თებ.

ამბროსი ხელაია: საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი: სამგზის დაპატიმრება კათალიკოს-პატრიარქისა. // წგ-ში: გამოჩენილ ადამიანთა ცხოვრების ეპიზოდები: საკითხავნი ყმაწვილთათვის: წგ.16. [კრებული]. – თბ.,2008. – გვ.323-326.

ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – ეკლესია ათეისტების ბატონობის დროს. [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: საქართველოს ეკლესიის კალენდარი 1998. – თბ.,1998. – გვ.393-400.

ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – საეკლესიო კრებები 1918-1995 წლებში (23 კრება). [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის (ხელაიას) შესახებ; რუსეთის ეკლესიის სინოდის 1927 წლის 25 თებერვალს მიღებული №825-ე მიმართვა კათალიკოს-პატრიარქ ამბროსისადმი. აქტი რუსეთის ეკლესიის მიერ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის ცნობისა]. // წგ-ში: ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – საქართველოს საეკლესიო კრებები: წგ.III. მიმდინარე კრებები XIX-XX სს. – თბ.,2003. – გვ.141-167.

ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენა: ქართული ეკლესია ათეისტების ბატონობის დროს: ქართული ეკლესიის კრებები და სტრუქტურა. [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – საქართველოს დედაეკლესია: საკითხავნი ყმაწვილთათვის: წგ.12. [კრებული]. – თბ.,2006. – გვ.246-280.

ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – წმიდა ილია მართლისა და ქართველი მღვდელმთავრების ბრძოლა ავტოკეფალიის აღსადგენად: ეკლესია ათეისტების ბატონობის დროს. [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: ანანია (ჯაფარიძე) მთავარეპისკოპოსი – საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ისტორია: ტ.4. – თბ.,2003. – გვ. XXVII-XLVIII.

ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – წმიდა ილია მართლისა და ქართველი მღვდელმთავრების ბრძოლა ავტოკეფალიის აღსადგენად: ეკლესია ათეისტების ბატონობის დროს. [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: ანანია (ჯაფარიძე) მიტროპოლიტი – საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ისტორია. – თბ., „ალილო“, 2009. – გვ.1103-1157.

არაბიძე, ი. – აფხაზეთის ეპარქიაში საქართველოს ეკლესიის იურისდიქციის აღდგენის საკითხისათვის (მიტროპოლიტ ამბროსის [ხელაია] 1918 წლის 17 სექტემბრის მოხსენების მიხედვით). // წგ-ში: ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები: 1(11). – თბ.,2012. – გვ.241-252.

აფხაზეთი, 24 აპრილი [მისიონერად გამოგზავნილ არხიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას ჩამოსვლა და სკოლების დათვალიერება]. // ივერია. – 1890. – №103. – 19 მაის. – გვ.2-3.

ბადაგაძე, მ. – წმიდა ამბროსი აღმსარებელი: სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი († 1927) 16(29) მარტი. // ნათლია. – 2010. – №6(11). – გვ.20.

ბარნაბიშვილი, ბ. – სოფელი დიხაზურგა 30 აპრილი (სამურზაყანო), [ქრისტიანობის აღმდგენელი საზოგადოების სკოლების მდგომარეობა. არქიმანდრიტ ამბროსის მოგზაურობა]. // ივერია. – 1890. – №114. – 2 იანვ. – გვ.2-3.

ბენდელიანი, მ. – ქართველი სამღვდელოების ბრძოლა ავტოკეფალიის დაკანონებისათვის აფხაზეთში (1918-1921 წწ.). [ჭყონდიდელ მიტროპოლიტ ამბროსი (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: კულტურის ისტორიისა და თეორიის საკითხები XIX. – თბ.,2004. – გვ.73-81.

ბიბიჩაძე, ე. – „სული ჩემი ეკუთვნის ღმერთს, გული – სამშობლოს, გვამს კი, რაც გინდათ, ის უყავით.“ [წმ. ამბროსი (ხელაია)] // კარიბჭე. – 2004. – №2. – გვ.18-19.

ბრაგვაძე, დ. – საეკლესიო განხეთქილება 1924-1927 წლებში. [საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას შესახებ]. // წგ-ში: ტბელობა: საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია. (მასალები) [2008 წლის ნოემბერი]. – თბ.,2008. – გვ.36-39.

ბრაგვაძე, დ. – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი (ხელაია) საბჭოთა ოკუპაციის რეჟიმის წინააღმდეგ. // წგ-ში: „XX საუკუნის საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქები“ [კონფერენციის (მასალები): 2008 წლის 17-18 იანვარი]. – თბ.,2008. – გვ.140-159.

ბრეგვაძე, ა. – ამბროსი ხელაია. [ღვაწლი სამშობლოსა და ერის წინაშე. ახლავს ფოტო]. // წგ-ში: საკითხავნი ყმაწვილთათვის წგ.6: საქართველოსთვის! საქართველოსთვის! საქართველოსთვის!. – თბ.,2002. – გვ.267-271.

ბუბულაშვილი, ე. – რაფიელ ივანიცკი-ინგილოს ბიოგრაფიისათვის. [რაფიელის პატიმრობიდან გათავისუფლების მოთხოვნით, 1922 წლის 24 მარტს საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას მიმართვა ხელისუფლებისადმი და მისი მოღვაწეობის შესახებ]. // წგ-ში: რელიგიის ისტორიის საკითხები: I. – თბ.,2010. – გვ.179-189.

ბუბულაშვილი, ე. – საინგილოს ქრისტიანი მოსახლეობა XX საუკუნის 20-40-იან წლებში. [კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას მოღვაწეობის შესახებ]. // წგ-ში: ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები: 2(6). – თბ.,2009. – გვ.270-286.

ბუბულაშვილი, ე. – უცნობი მასალები სასულიერო განათლების შესახებ XX საუკუნის 20-იანი წლების საქართველოში. [კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას მოღვაწეობის შესახებ]. // წგ-ში: ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები: 1(7). – თბ.,2010. – გვ.405-411.

ბუბულაშვილი, ე. – ცხოვრება წმიდა აღმსარებელისა ამბროსი ხელაიასი. // საყდარი. – 1999. – №2-3.

ბულაძე, გ. – პირადი არქივიდან. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას არქივში დაცული ორი წერილი. მის მიერ გენუის კონფერენციისადმი გაგზავნილი მემორანდუმი და არტურ ლაისტის წერილი კათოლიკოს ამბროსისადმი]. // ლიტერატურული საქართველო. – 1989. – №26. – 30 ივნ. – გვ.14.

გაბუნია, ლ. – წმინდა ამბროსი აღმსარებელი (ხელაია) [დაბ. 1861წ.]. // ახალი ვერსია. – 2004. – №165. – 30 აპრ. – 2 მაის. – გვ.8.

გაენათის ეპისკოპოსი ექვთიმე თავად უვლიდა სნეულებს. [წმიდა ამბროსი აღმსარებლის მონათხრობიდან]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2006. – №42. – გვ.12.

გამახარია, ჯ. – არქიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას წერილი ცხუმის ეპისკოპოს კირიონისადმი მხარდაჭერის გამოხატვით და მღვდელ ა. ჭიჭინაძისადმი დახმარების აღმოჩენის თხოვნით. (1906 წლის 8 მარტი). // წგ-ში: წმინდა მღვდელმოწამე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.125-127.

გამახარია, ჯ. – საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმინდესი და უნეტარესი კირიონ მეორისა და მიტროპოლიტ ამბროსისათვის (ხელაია) წარდგენილი სამურზაყანოს სამღვდელოების კრების ოქმი ჭყონდიდის ეპარქიის შემადგენლობაში დროებით გაერთიანების შესახებ. (1917 წლის 12 დეკემბერი). // წგ-ში: წმინდა მღვდელმოწამე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.351-353.

გამახარია, ჯ. – წმინდა აღმსარებელ ამბროსის (ხელაიას) წერილი „სოსუმის ეპარქიის შესახებ.“ // წგ-ში: რელიგიის ისტორიის საკითხები: I. – თბ.,2010. – გვ.219-247.

გიორგობიანი, დ. – სული ჩემი ეკუთვნის ღმერთს, გული – საქართველოს, გვამს კი რაც გნებავთ ის უყავით. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის 1921-27წწ. ამბროსი აღმსარებლის (ერისკაცობაში ბესარიონ ხელაია) მოღვაწეობა და მოწამეობრივი აღსასრული]. // ახალი 7 დღე. – 2000. – №12. – 24-30 მარტ. – გვ.10.

გოგოლიშვილი, ო. – ქრისტიანობის აღმდგენი საზოგადოების მოღვაწეობა ბათუმის ოლქში XIX საუკუნის 80-90-იან წლებში. [არქიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას მოღვაწეობის შესახებ]. // ანალები. – 2009. – №5. – გვ.87-98.

- გორგაძე, ს. – წერილი რედაქტორთან ყაზანიდან. [ბესარიონ ხელაიას შესვლა სასულიერო აკადემიაში]. // მწევემსი. – 1897. – №23-24. – გვ.7-8.
- გორგაძე, ს. – წერილი ქალაქ ყაზანიდან. [ბესარიონ ხელაიას ბიოგრაფია მისი ბერად აღკვეცის გამო. (აქ გორგაძე, სერგო = დროებითი ჩრდილოელი)]. // მწევემსი. – 1900. – №5. – გვ.2-3.
- გურგენიძე, ვ. – ამბროსი ხელაია – საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. [მისი ცხოვრების მოკლე ისტორიულ ფონზე გამოქვეყნებული დოკუმენტები, დაპატიმრების მასალები]. // ჯვარი ვაზისა. – 1997. – №1. – გვ.110-121.
- გურგენიძე, ვ. – ამბროსი ხელაია – საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი. [საიდუმლო ფონდებში დაცული უცნობი დოკუმენტები – ამბროსი ხელაიას მიმართულები არსებული მთავრობისა და გენუის კონფერენციისადმი]. // წგ-ში: გურგენიძე, ვ. – წმინდა მარიამის წილხვედრ ქვეყანაში: წგ.2. – თბ.,1997. – გვ.118-124.
- გურგენიძე, ვ. – ჩემი სული ღმერთს ეკუთვნის, გული – საქართველოს... // ლაშარის გორი. – 1996. – №39. – გვ.1-4-5.
- დავიდოვი, რ. – პატრიარქის ბედი. [1921-1927წწ. საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ ამბროსი ხელაიას ცხოვრებასა და მის ბრძოლაზე რუსეთის თვითმპყრობელური რეჟიმის პოლიტიკის წინააღმდეგ]. // კომუნისტი. – 1990. – 7 ოქტ. – გვ.2.
- დარსალია, დ. – „აქ საქართველოა...“ წმინდა ამბროსი აღმსარებლის მოღვაწეობა აფხაზეთში. [ახლავს ფოტო]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2010. – №11. – 25-31 მარტი. – გვ.12-14.
- დარსალია, დ. – წმინდა ამბროსი აღმსარებლის უცნობი წერილები საქართველოში სასულიერო განათლების შესახებ: სასულიერო სემინარია ქუთაისში: ქართველი ეპისკოპოსების უფულებობა და საეგზარქოსოს სასულიერო სასწავლებლები. [ახლავს ფოტოები და ხატი]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2011. – №12(584). – 24-30 მარტი. – გვ.8-12.
- ეროვნული ცნობიერების მატინე – ამბროსი-ბესარიონ ხელაია. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსის გენუის კონფერენციაზე გაგზავნილი მემორანდუმის სრული და სასამართლო პროცესზე წარმოთქმული სიტყვის შემოკლებული ვარიანტი]. // რანი ვართ ქართველნი. – 1999. – №3-4. – გვ.19-22.
- ექსორიაში მყოფი ეპისკოპოსი კირიონ (საძაგლიშვილი) და არქიმანდრიტი ამბროსი (ხელაია) შემდგომში საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა მამამთავარნი. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2003. – №23. – 13-19 ივნ. – გვ.20.
- ვარდოსანიძე, ს. – მიტროპოლიტი ამბროსი (ხელაია). // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – ქართველი მღვდელმთავრები (XX-XXI საუკუნეებში). – თბ.,2010. – გვ.98-127.
- ვარდოსანიძე, ს. – ნაწყვეტი დეკანოზ ნიკიტა თალაკვაძის მოგონებიდან: კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი „ჩეკაში“ 1922 წლის 13 ივნისი. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია 1927-1952 წლებში. – თბ.,2001. – გვ.167-170.
- ვარდოსანიძე, ს. – როგორ ებრძოდა ბოლშევიკებს უწმინდესი ამბროსი ხელაია: სასამართლოზე უწმინდესს ქართველი ერის დალატში ბრალს სდებდნენ ვარლამიანი, ოქოიანი და ურზუმელიანი. / ინტერვიუ სერგო ვარდოსანიძესთან, ესაუბრა ღია ოსაძე. // გუმბათი. – 2009. – №6(70). – გვ.13-14.
- ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს ავტოკეფალია აღდგენილი ეკლესიის კათალიკოს-პატრიარქნი და ქართული კულტურა (1917-1952 წწ.). [სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი (ხელაიას) მოღვაწეობის შესახებ]. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია 1927-1952 წლებში. – თბ.,2001. – გვ.119-122.

ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს ავტოკეფალია აღდგენილი ეკლესიის კათალიკოზ-პატრიარქნი და ქართული კულტურა (1917-1952 წწ.). [სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი (ხელაიას) ღვაწლი ბოლშევიკური ოკუპაციის პერიოდში ქართული ეკლესიისა და კულტურის დაცვის საქმეში]. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესია 1917-1952 წლებში. – თბ.,2001. – გვ.227-229.

ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ბოლშევიკური მმართველობის პირველ წლებში (1921-1927წ.წ.) [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი (ხელაიას) შესახებ]. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია 1917-1927 წლებში. – თბ.,2000. – გვ.28-66.

ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ბოლშევიკური მმართველობის პირველ წლებში (1921-1927წ.წ.). [საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მესამე კრების მიერ (1921 წლის 1-5 სექტემბერი) საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარქად არჩეული იქნა ამბროსი (ხელაია). მისი მოღვაწეობის შესახებ]. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესია 1917-1952 წლებში. – თბ.,2001. – გვ.59-80.

ვარდოსანიძე, ს. – საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის II საეკლესიო კრება. [კრება გაიმართა გელათის ტაძარში 1921 წლის 1-5 სექტემბერს და განიხილა საქართველოს ეკლესიის საქმიანობასთან დაკავშირებული საკითხები, აირჩია საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ამბროსი ხელაია]. // ინტელექტი. – 2001. – №2. – გვ.85-87.

ვარდოსანიძე, ს. – შეთქმულება სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უწმიდესისა და უნეტარესი ამბროსის წინააღმდეგ. // წგ-ში: ვარდოსანიძე, ს. – XX საუკუნის საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის საჯეტომპურობელნი და მათი ოპონენტები. – თბ.,2011. – გვ.60-88.

ვანბაძე, მ; გურული, ვ. – საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენა (1917 წლის 12 მარტი). [XX საუკუნის დამდეგიდან ქართველმა სამღვდლოებამ (ეპისკოპოსებმა: კირიონმა, ალექსანდრემ, პეტრემ, ლეონიდმა; მღვდლებმა: კალისტრატე ცინცაძემ, ამბროსი ხელაიამ და სხვ.) დაიწვეს ბრძოლა საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენისათვის]. // წგ-ში: ვანბაძე, მ; გურული, ვ. – რუსეთთან ერთად და ურუსეთოდ. – თბ.,„არტანუჯი“, 2007. – გვ.41-42.

ზოზრაშვილი, ტ. – ამბროსი ხელაია (1861-1927 წწ.). // წგ-ში: ზოზრაშვილი, ტ. – დიდი ქართველები: ცხოვრების ქრონიკები. – თბ.,2008. – გვ.241-247.

ზოზრაშვილი, ტ. – ამბროსი ხელაია (1861-1927 წწ.). // წგ-ში: ზოზრაშვილი, ტ. – დიდი ქართველები: ცხოვრების ქრონიკები. – თბ.,2010. – გვ.241-247.

თორაძე, ვ; თორაძე, ნ. – „ჟამი ნგრევისა და ჟამი შენებისა“ (საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია 1918-1990-იან წლებში). [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას შესახებ]. // წგ-ში: თორაძე, ვ; თორაძე, ნ. – საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია მე-19 და მე-20 საუკუნეებში. – თბ.,1995. – გვ.219-267.

თორაძე, ვ; თორაძე, ნ. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია საბჭოთა ხელისუფლების წლებში: საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას მიმართვა გენუის კონფერენციის დელეგატებისადმი: მისი საბოლოო სიტყვა სასამართლოზე. [სტატიას ახლავს წმიდა ამბროსი აღმსარებლის ფოტო]. // წგ-ში: თორაძე, ვ; თორაძე, ნ. – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორია. – თბ.,„ელფი“, წ. ა. – გვ.436-460.

ივანიცკი, რ. ინგილო – კათალიკოსი ამბროსი. // დამოუკიდებელი საქართველო. – 1927. – №17. – მაისი. – გვ.5.

ილია II. – „პატრიარქი არ უნდა შეშინდეს, იმიტომ რომ უფალი მუდამ მასთან არის!“ (საკვირაო ქადაგება). [სიტყვა წმიდა ამბროსი აღმსარებლის შესახებ, მისი ხსენების დღეს. ახლავს ფოტო]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2009. – №12. – 3-9 აპრ. – გვ.2-3.

კათოლიკოს ამბროსის მოწოდება გენუის კონფერენციის მიმართ. // კავკასიონი. – 1971. – XV. – გვ.67-68.

კათოლიკოს ამბროსის მოწოდება გენუის კონფერენციის მიმართ. // კომუნისტი. – 1924. – №26. – 1 თებ.

კათოლიკოს-პატრიარქი ამბროსი (ხელაია) 1921-1927. // წგ-ში: საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის კალენდარი 2009. – თბ.,2009. – გვ.196-208.

კათოლიკოს-პატრიარქი ამბროსი (ხელაია) 1921-1927. [ფოტო]. // წგ-ში: მაშვრალნი და ტვირთმძიმენი: [ალბომი]. /შემდგ-გამომც. დეკანოზი კონსტანტინე პაიჭაძე. – თბ.,2006. – გვ.5.

კათოლიკოს-პატრიარქი ამბროსი (ხელაია). / მოამზადა ეკატერინე ცირიკაშვილმა. // ქართული: გერმანიის სათვისტომო. – მიუნხენი, 2010. – №2(27). – მარტი-აპრილი. – გვ.10-11.

კათოლიკოს-პატრიარქი წმინდა აღმსარებელი ამბროსი. (ერისკაცობაში ბესარიონ ხელაია). // წგ-ში: XX საუკუნის მოღვაწეები: მათ არ უღალატეს ქრისტეს. – თბ.,2005. – გვ.16-19.

კათოლიკოს-პატრიარქი წმინდა აღმსარებელი ამბროსი. (ერისკაცობაში ბესარიონ ხელაია 1861-1927): [1995 წელს კანონიზირებულია წმინდანად]. // კანდელო. – 2007. – №11. – გვ.10-11.

კიევის ქართველი სტუდენტები: წერილი რედაქციის მიმართ. [მადლობა დიმიტრი ერისთავს და არქიმანდრიტ ამბროსის სტუდენტობის დროინდელი ვალის დაბრუნებისათვის]. // ივერია. – 1894. – №18. – 25 იანვ. – გვ.3.

კიენაძე, ვ. – ამბროსი ხელაიას უცნობი წერილი კირიონ საძაგლიშვილისადმი. [კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას ბიოგრაფია და წერილი, რომელიც მან გაუგზავნა გადასახლებაში მყოფ ეპისკოპოს კირიონს]. // გორის უნივერსიტეტის შრომები: კრებული I. – 2001. – გვ.25-30. რეზიუმე ინგლისურ ენაზე.

კირთაძე, ნ. – წმიდა ამბროსი აღმსარებელი (ხელაია). // წგ-ში: კირთაძე, ნ. – ნათელი ქრისტესი: საქართველო: წგ.2. – თბ.,2006. – გვ.66-79.

კლდიაშვილი, ა. – სახელოვან სასულიერო პირთა შთამომავლები [ამბროსი ხელაია]. // საყდარი. – 1999. – №2-3. – გვ.14-20.

კობახიძე, გ. – კათალიკოსი ამბროსი. [ცხოვრება და მოღვაწეობა]. // მადლი. – 1996. – №5. – ივნისი. – გვ.4-5.

კობახიძე, მ. – დღეს წმიდა ამბროსი ხელაიას ხსენების დღეს: ლაშა ბულაძე მისი პირდაპირი შთამომავალი ყოფილა. [საქართველოს პატრიარქის ამბროსი ხელაიას ოჯახის შესახებ]. // დილის გაზეთი. – 2001. – 29 მრტ. – გვ.10.

კობიაშვილი, გრ. – საეკლესიო განხეთქილება 1924-1927 წლებში. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას შესახებ]. // წგ-ში: ტბელობა: საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია. (მასალები) [2008 წლის ნოემბერი]. – თბ.,2008. – გვ.36-39.

კოლხელი, თ. – საქართველოს წამებული პატრიარქი – ამბროსი თავდადებული. // აია. – 1997. – №2. – გვ.111-113.

კოტარია, ვ. – ერთი ეპიზოდი წმიდა ამბროსი ხელაიას ცხოვრებიდან. // ვენახი ჭეშმარიტი. – 2001. – №2. – გვ.15.

ლაბაძე, თ. – სული ჩემი ეკუთვნის ღმერთს, გული – საქართველოს! // ახალი 7 დღე. – 1999. – №12. – 26 მარტ. – გვ.16.

ლეკვიშვილი, ი. – გული საქართველოს ეკუთვნოდა. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ამბროსი (ბესარიონ) ხელაიას მოწამებობრივი ცხოვრებისადმი მიძღვნილი ლიტერატურულ-მუსიკალური კომპოზიცია არასახელმწიფო საერო სკოლა-ლიცეუმში]. // თბილისი. – 2004. – 16-17 ივნ.

ლეკვიშვილი, ს. – კვლავ ამბროსი ხელაიას საქმის გამო. // მნათობი. – 1989. – №9. – გვ.109-129.

ლიპარტია, გ. – წმინდა ამბროსი აღმსარებელი – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ერისკაცობაში ბესარიონ ხელაია): სულიერება. // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2008. – №59(5917). – 29 მარტი. – გვ.16.

ლიპარტია, გ. – წმინდა ამბროსი აღმსარებელი – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ერისკაცობაში ბესარიონ ხელაია): სულიერება. // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2009. – №57(6158). – 28 მარტი. – გვ.16.

მერკვილაძე, ს. – წერილი რაჭიდგან. [ნიკორწმინდის ტაძარი და იქ დაცული ძვირფასი ნივთები. ჭელიშის მონასტერი და იქ დაცული ხელნაწერი წიგნები. ამბროსი ხელაიას მოღვაწეობა...]. // ივერია. – 1902. – №211. – 5 ოქტ. – გვ.2-3.

მეტრეველი, რ. – ამბროსი (ხელაია). [ახლავს ფოტო]. // წგ-ში: მეტრეველი, რ. – საქართველოს მეფეები და პატრიარქები. – თბ., არტანუჯი, 2010. – გვ.153-154.

მეტრეველი, რ. – ბრძოლა ავტოკეფალიის აღსადგენად. [კათოლიკოს-პატრიარქის წმიდა ამბროსი (ხელაიას) ღვაწლი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენის საქმეში.] // წგ-ში: მეტრეველი, რ. – პატრიარქი ერის სულიერი მამა. – თბ., 2008. – გვ.38-39.

მთიული წვერა. – სოფელი ღები. (რაჭის მაზრა). [ჭელიშის მონასტრის წინამძღვრის არქიმანდრიტ ამბროსის მიერ საეკლესიო ნაშთთა კვლევა.]. // ივერია. – 1903. – №188. – 4 სექტ. – გვ.3.

მიმინოშვილი, თ. – საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმიდესი და უნეტარესი ამბროსი. // წგ-ში: დიდაჭარობა: საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია (მასალები). – ხულო-დიდაჭარა, 2010. – გვ.505-506.

მინდიაშვილი, ა. – ორი სიმართლე არ არსებობს. [სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის (1921-1927წწ.) ამბროსი ხელაიას მიმე ხვედრის შესახებ]. // სახალხო განათლება. – 1989. – 15 მარტ. – გვ.8-9.

მიქაძე, გ. – ამბროსი არქიმანდრიტი = ამბროსი ხელაია. // წგ-ში: მიქაძე, გ. – ფსევდონიმების ლექსიკონი. – თბ., 1969. – გვ.6.

მუმლაძე, ტ. – ამბროსი. 1921 წლის 5/X – 1927 წლის 29/III. // წგ-ში: მუმლაძე, ტ. – ქრისტიანობა და ქრისტესადმი თავდადებულები: ისტორიულ-ლიტერატურული ნარკვევი: საქართველოს პატრიარქები. – თბ., 2010. – გვ.105-106.

ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – გამოჩენილი პირები მარტვილიდან. [ამბროსი (ხელაია) და სხვ.]. // წგ-ში: ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – მარტვილი. – ჭყონდიდი, 2009. – გვ.55-67.

ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენის შემდეგ ჭყონდიდის ეპარქიაში მოღვაწე ჭყონდიდელი მღვდელმთავრები. [მიტროპოლიტი ამბროსი (ხელაია) 1917-1919 წწ.]. // წგ-ში: ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – მარტვილი. – ჭყონდიდი, 2009. – გვ.13.

ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – ჭყონდიდის ეპარქიის სოფელ სალხინოს წმიდა კათოლიკოს-პატრიარქის, ამბროსი ხელაიას სახელობის ახალი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა. [სკოლა გაიხსნა 2008 წელს]. // წგ-ში: ნადარაია, ფ; ბიგვავა, ზ. – მარტვილი. – ჭყონდიდი, 2009. – გვ.23.

ნიკორ-წმინდა (რაჭა) (ძველი ქართული ხელნაწერები ჭელიშის მონასტერში. არქიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას გამწესება წინამძღვრად). // ივერია. – 1902. – №183. – 28 აგვ. – გვ.2.

ნიჟარაძე, ი. – ამბროსი ხელაია: მე აღვასრულე ჩემი ვალი. // ქართული უნივერსიტეტი. – 1998. – 23 ნოემბ. – გვ.5.

- პატრიარქი სრულიად საქართველოსა. [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი 1921-1927წწ-ში ამბროსი (ბესარიონ ზოსიმეს ძე ხელაია)]. // ციციანთელა. – 1995. – №3. – გვ.4.
- „პრავიტ. ვესტ.“ სწერს.. [14 იანვარს ყაზანის სასულიერო აკადემიაში ქართულად წირვის გადახდა, მღვდელ ბესარიონ ხელაიას და მთავარ-დიაკონის დავითის (ერობაში ექვთიმე კაჭახიძის) მიერ. გაზეთის აზრი ქართული წირვის შესახებ]. // ივერია. – 1898. – №32. – 12 თებ. – გვ.1.
- ჟვანია, ზ. – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი. // წგ-ში: ჟვანია, ზ. – საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი და მღვდელმთავარი 1917 წლიდან. – ქთ.,1994. – გვ.23-26.
- ჟვანია, ზ. – „ჩემი სული დმერთს ეკუთვნის, გული – საქართველოს.“ // სხალთის ზარები. – 1996. – მარტი – გვ.2.
- ჟურნალ-გაზეთებიდან. [არქიმანდრიტ ამბროსის წერილი დიმიტრი ეპისკოპოსის წინააღმდეგ]. // მწყემსი. – 1905. – №9-10. – გვ.12.
- რაჭველიშვილი, თ. – დიდქართველთა გახსენება – კათალიკოსი ამბროსი. // გუშაგი. – 1986. – №10. – გვ.39-45.
- როგავა, გ. – ანტირელიგიური კამპანიები, ბრძოლა მართლმადიდებლური ეკლესიის წინააღმდეგ. [საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას დვაწლი ბოლშევიკური საოკუპაციო რეჟიმის წინააღმდეგ ბრძოლაში]. // წგ-ში: როგავა, გ. – როგორ ებრძოდნენ რელიგიასა და ეკლესიას საქართველოში (XX საუკუნის 20-30-იანი წლები). – თბ.,1994. – გვ.6-48.
- როგავა, გ. – ბრძოლა საქართველოს ავტოკეფალიის აღსადგენად: საბჭოთა ხელისუფლებისა და კომუნისტური პარტიის ბრძოლა რელიგიისა და ეკლესიის წინააღმდეგ საქართველოში. [საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას შესახებ]. // წგ-ში: როგავა, გ. – რელიგია და ეკლესია საქართველოში (XIX-XX ს. ს.) – თბ.,2002. – გვ.195...297-329-331.
- როგავა, გ. – საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენა. [არქიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას შესახებ]. // წგ-ში: როგავა, გ. – ქრისტიანული რელიგია და ეკლესია საქართველოში (1801-1917 წ. წ.) – თბ.,1997. – გვ.142...152...156.
- როგავა, გ. – საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენა, საბჭოთა ხელისუფლებისა და კომუნისტური პარტიის ბრძოლა რელიგიისა და მართლმადიდებლური ეკლესიის წინააღმდეგ. [საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას დვაწლი ქართველი ერისა და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წინაშე]. // წგ-ში: როგავა, გ. – საქართველოს ეკლესიის ისტორია. (ლექციების კურსი). – თბ.,1996. – გვ.224-258.
- „როგორც ყაზანიდან გვატყობინებენ.“ [მ. მირიანაშვილის, ს. გორგაძისა და ბესარიონ ხელაიას მიერ უმაღლესი სასწავლებლის დამთავრება. ბესარიონ ხელაიას მიერ დისერტაციის წარდგენა]. // ივერია. – 1901. – №152. – 14 ივლ. – გვ.2.
- საითიძე, გ. – გზა ავტოკეფალიის აღდგენისაკენ. [ეგზარქოს ნიკონის მკვლელობა 1908 წლის 28 მაისს. ეპისკოპოს კირიონის, ლეონიდეს, ამბროსი ხელაიას და სხვათა საქმიანობა რუსეთის საეკლესიო კრების სათათბიროში (ახლავს ფოტომასალა)]. // წგ-ში: კირთაძე, ნ. – ნათელი ქრისტესი: საქართველო: წგ.1. – თბ.,2003. – გვ.447-453.
- საითიძე, გ. – ერის სულიერი მამა. // ქართული უნივერსიტეტი. – 2004. – 2-8 ივნ. – გვ.14.; 9-15 ივნ. – გვ.14-16.; 16-22 ივნ. – გვ.11-14.
- საითიძე, გ. – წამებული ივერიის ეკლესიისა ამბროსი ხელაია. // სახალხო გაზეთი. – 1999. – №179. – 23-29 მარტ. – გვ.12-13.
- საითიძე, გ. – წამებული მშობელი ქვეყნის ეკლესიისათვის. // წგ-ში: ისტორიანი. – თბ.,2000. – გვ.77-94.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ბოლშევიკური მმართველობის პირველ წლებში (1921-1927წწ). [საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ამბროსი (ხელაია). ახლავს ფოტო]. // გზა ჭეშმარიტებისა. – 2010. – №7(13). – აგვისტო. – გვ.22-24.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ახალი წმინდანები. [ღირსი მამა მღვდელმონაზონი ალექსი ბერი (იოანე ალექსი შუშანია) და წმინდა მამა, აღმსარებელი კათალიკოსი ამბროსი (ბესარიონ ხელაია)]. // „ნაკადულის“ სალიტერატურო გაზეთი. – 1996. – თებერვალი. – გვ.14.

საქართველოს პატრიარქის მოწოდება გენუის კონფერენციისადმი. // სამშობლო. – 1989. – №16. – ივნისი. – გვ.5.

სოხუმი. კეთილი მოძღვრის წასვლა. [ბესარიონ ხელაიას წასვლა ყაზანის სასულიერო აკადემიაში]. // ცნობის ფურცელი. – 1897. – №386. – 30 ნოემბ. – გვ.2.

„სრულიად საიდუმლო“ დოკუმენტები წმინდა ამბროსის შესახებ. // მადლი. – 1996. – 25 ოქტ. – გვ.12-13.

სულავა, ნ. – წმინდა ამბროსი აღმსარებელი. // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1999. – 30 მარტ. – გვ.1-10.

ტოტოჩავა, კ. – დოკუმენტები მოგვითხრობენ. [ოციან წლებში საბჭოთა ხელისუფლების მიერ ქართული ეკლესიებისა და რელიგიის მსახურთა დარბევის უცნობ ფაქტებსა და მოვლენებზე 1922წ. საქართველოს კათალიკოს ამბროსის მიერ გენუის კონფერენციის სახელზე გაგზავნილი და გაზეთ „კაფარაში“ ფრანგულ ენაზე გამოქვეყნებული მიმართვა]. // ახალი საქართველო. – 1990. – 16 ნოემბ. – გვ.4.

ტფილისი [არქიმანდრიტი ამბროსის (ხელაია) დონის ეპარქიაში გადაყვანა]. // ივერია. – 1903. – №212. – 5 ოქტ. – გვ.1.

უწმინდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსის 1922 წლის 7 თებერვლის მემორანდუმი. გენუის სამშვიდობო კონფერენციას. // აღამიანის უფლებები. – 1996. – №2. – 7-14 თებ. – გვ.1.

ფოტომატიანე: „მამაო! მიუტკვე ამათ, რამეთუ არა იციან, რასა იქმან“ მიტროპოლიტი იოანე (მარღიშვილი) 1874-1929. [კათალიკოს ამბროსი ხელაიას სიტყვით მიმართვა არქიმანდრიტ იოანესადმი ეპისკოპოსად ხელდასხმისას; 1922 წლის 10 მარტს მიწერილი ეპისკოპოს იოანეს წერილი კათალიკოს-პატრიარქ ამბროსისადმი. ახლავს ფოტო]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2011. – №21. – 1-6 ივნისი. – გვ.17-20.

ფოტომატიანე: წმიდა ამბროსი აღმსარებელი (ხელაია) შვილებთან ერთად. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2004. – №10(269). – გვ.20.

ღამბაშიძე, დ. – ფრიად სასიამოვნო მოვლენა. [ამბროსი ხელაიას ჭელიშის მონასტრის წინამძღვრად დანიშვნა]. // მწყემსი. – 1901. – №22. – გვ.2-3.

ღირსი ამბროსი აღმსარებელი (ხელაია) სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი. [†1927წ. 16(29) მარტი]. // წგ-ში: საქართველოს დიდება: ღვთიური სიბრძნის მართლმადიდებლური ენციკლოპედია: ეკლესიის ქართველ მამათა გამონათქვამები. – თბ., 2009. – გვ.455-456.

ღირსი ამბროსი აღმსარებელი (ხელაია) სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი: (†1927წ). 16(29) მარტი. // წგ-ში: ქართველ წმიდათა ცხოვრებანი. – თბ., 2007. – გვ.100-102.

ყაზანი. [სასულიერო აკადემიის სტუდენტ მღვდელ ბესარიონ ხელაიასათვის სტიპენდიის დანიშვნა]. // ივერია. – 1899. – №129. – გვ.2.

შარაძე, გ. – ლიტერატურული, ისტორიულ-პოლიტიკური პორტრეტები და ქრონიკები: კათალიკოზი ამბროსი. // წგ-ში: შარაძე, გ. – ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია: წგ.2. – თბ., 2001. – გვ.326-332.

შეუნდევ, მეუფეო!.. [წინამდებარე პუბლიკაცია აგვიღწერს წმიდა ამბროსი აღმსარებლის სასამართლო პროცესის ერთ საინტერესო ეპიზოდს]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2005. – №13(320). – გვ.15-16.

ჩიბურდანიძე, თ. – „საიდუმლო მასალები კათოლიკოს-პატრიარქ ამბროსის საქმეებზედ.“ // ფუძე. – 2005. №3(5). – გვ.32-34; №4(6). – გვ.17-18.

ჩხეიძე, ა. – წმინდა ამბროსი აღმსარებელი. // კვირის პალიტრა. – 2000. – 27 მარტ.–2 აპრ. – გვ.4.

ცნობილაძე, თ. – ბოლშევიკების დიქტატურის ისტორიიდან (რელიგიისა და ეკლესიისადმი დამოკიდებულება 1922-1924წწ.) [ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის როლი ქართველი ხალხის ეროვნულ-განმანთავისუფლებელ მოძრაობაში (გენუის კონფერენციაზე საქართველოს კათალიკოსის ამბროსი ხელაიას გამოსვლა)]. // საქართველო. – 1998. – №2. – გვ.66-73.

წინაპართა ნაანდერძევი: „დაუყოვნებლივ გაყვანილ იქნას საქართველოდან რუსეთის საოკუპაციო ჯარი.“ [სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას მოთხოვნა, რომელიც მან გაუგზავნა 1922 წელს გენუაში მოწვეულ საერთაშორისო კონფერენციას]. // ქართული ქრონიკა. – 1993. – №8. – 6 მაის.

წმინდა ამბროსი აღმსარებელი: სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი (†1927). [მოკლე ცნობები წმიდა ამბროსი კათალიკოსის შესახებ; ახლავს ხატის ფერადი ფოტო]. // წგ-ში: ქართველ წმინდანთა ცხოვრებანი. – თბ.,2003. – გვ.75-77.

წმინდა ამბროსი აღმსარებელი: სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი (†1927). [ბესარიონ ხელაია (1861-1927)]. // წგ-ში: წმინდანთა ცხოვრება: წგ.1. – თბ.,2003. – გვ.227-229.

წმინდა ამბროსი (ხელაია) სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი 16(29) მარტი. // ბიულეტენი. – 2011. – №2(44). – თებერვალი. – გვ.6-7.

ჭალაგანიძე, რ. – სოფელი მარტვილი (სამეგრელო). [ეფ. ნაკაშიძისა და ლუბოვ გაწერელიას თაოსნობით სამკითხველოს დაარსების განზრახვა. ამ საქმეში არქიმანდრიტ ამბროსის დახმარების იმედი. მშენებლობა მარტვილის მონასტერში]. // ივერია. – 1895. – №75. – 12 აპრ. – გვ.2.

ჭელიძე, ს. – ჭელიშის მონასტერი და მისი წინამძღვარი. [არქიმანდრიტი ამბროსის (ხელაიას) მიერ სემინარია დამთავრებულთათვის კითხვაში ვარჯიშობის მოწყობის განზრახვა მონასტერში]. // ივერია. – 1903. – №131. – 19 ივნ. – გვ.2.

ჭიჭინაძე, ზ. – არქიმანდრიტი ამბროსი ხელაია. // წგ-ში: ჭიჭინაძე, ზ. – ნიკოლოზ ბესარიონის ძე ღოღობერიძე და ქართული სტამბა 1627-1913 წ. – თბ., [1913]. – გვ.305-307. [აქვეა ფოტოც გვ.326.]

ხელაია, ლ. – ამბროსი ხელაია და ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები. // ნოვაცია: პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი. – ქუთაისი, 2009. – №4. – გვ.265-269.

ხელაია, ლ. – ამბროსი ხელაია საქართველოს მართლმადიდებელი ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიისათვის მოძრაობაში. // ნოვაცია: პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი. – ქუთაისი, 2009. – №5. – გვ.206-210.

ხელაია, ლ. – საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი ხელაია და გენუის საერთაშორისო კონფერენცია. // ნოვაცია: პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი. – ქუთაისი. – 2007. – №1. – გვ.112-118.

ხეცურიანი, ნ. – წმიდა ამბროსი აღმსარებელი – სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი. // კრიალოსანი. – 2005. – №2. – გვ.16.

ხოსიტაშვილი, მ. – წმიდა ამბროსი აღმსარებელი. [ამონაწერი სასამართლოს სხდომების ოქმებიდან. ახლავს ფოტო]. // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2002. – №12(166). – გვ.15-17.

ხუციშვილი, მ. – კვლავ ამბროსი ხელაიას საქმის გამო. // მნათობი. – 1989. – №9. – გვ.109-129.

ჯიქური, ო. – არქიმანდრიტ ამბროსი ხელაიას დამოკიდებულება აფხაზეთში რუსეთის პოლიტიკისადმი (მისი ერთი სტატიის განხილვის საფუძველზე). // წგ-ში: „XX საუკუნის საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქები“ [კონფერენციის (მასალები): 2008 წლის 17-18 იანვარი]. – თბ.,2008. – გვ.103-119.

ჯიქური, ო. – რუსეთის საეკლესიო პოლიტიკა აფხაზეთში XIX საუკუნეში (არქიმანდრიტ ამბროსის (ხელაია) სტატიის განხილვის საფუძველზე). [ნაშრომი სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან“]. // წგ-ში: აფხაზეთი: ისტორია და პოლიტიკა. – თბ.,2008. – გვ.29-40.

ჯუხარიძე, ნ. – საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმიდესი და უნეტარესი ამბროსი. // წგ-ში: დიდაჭარობა: საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია (მასალები). – ხულო-დიდაჭარა., 2010. – გვ.505-506.

Гамахария, Дж. – Из статьи архимандрита Амвросия Хелая «По поводу статьи «Голос из Сухума» (1-15 мая 1906г.) // წგ-ში: წმინდა მღვდელმთავრე კირიონ II და აფხაზეთი. – თბ.,2006. – გვ.144-145.

Миндиашвили, А. – Возвращение. [Жизнь и деятельность Католикос-Патриарха Грузии в 1921-1927 годах Амвросия Хелая.] // Литературная Грузия. – 1989. – №6. – стр.198-199.

Обращение Католикоса-Патриарха Амвросия. [К Генузской конференции (апрель-май 1922 года) о ситуации в Грузии]. // Свободная Грузия. – 1998. – №104-105. – 17 апр. – стр.3.

წიგნები წმიდა ამბროსის ავტორობით:

ამბროსი არქიმანდრიტი – სიტყვა, თქმული მღვდლის იოანე ხელაიას გარდაცვალებაზე. (თქმული შემოქმედის მონასტრის წინამძღვრის, არქიმანდრიტის ამბროსისა). – [ტფ., 1890]. – 8გვ.

ამბროსი არქიმანდრიტი – ჭელიშის ვარიანტი „ქართლის მოქცევისა.“ – ტფ., „ს. მ. ლოსაბერიძის სტამბა,“ 1911. – 29გვ. (ამოღებულია ძველი საქართველოს პირველი ტომიდან)

წიგნები მასზე:

ამბროსი (ხელაია) რუსეთის საეკლესიო პოლიტიკის შესახებ აფხაზეთში: სტატიის გამო „ხმა სოხუმიდან.“ /გამოსაც. მოამზადა, თარგმნა, გამოკვლევა და შენიშვნები დაურთო ნუგზარ პაპუაშვილმა; [რედაქტ.: ედიშერ ხოშტარია-ბროსე]. – თბ.,2005. – 171გვ.

გაღდავა, მ. – დაუჯდომელი საგალობელი წმიდისა მღვდელმთავრისა ამბროსი აღმსარებელისა (ხელაიასი). – თბ.,„კანდელი,“ 1999. – 24გვ.

გამახარია, ჯ. – წმინდა აღმსარებელი ამბროსი (ხელაია) 150-ე წლისთავისთვის. – თბ.,2012. – 552გვ.

გამახარია, ჯ. – წმინდა აღმსარებელი ამბროსი (ხელაია): (მოხსენება 150 წლისთავისადმი მიძღვნილ საზეიმო სხდომაზე). – თბ.,2011. – 32გვ.

გამოჩენილი ადამიანების ბიოგრაფიები: დიდი ქართველები: წგ.35. ამბროსი ხელაია. /ავტორი: ზვიად დოლიძე. (კოლექცია ბავშვებისათვის). – თბ., პალიტრა L, 2011. – 47გვ.

განგებაი წმიდისა ამბროსი აღმსარებელისაი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისაი. – ა. ა., წ. ა. – 20გვ.

დიდი ქართველები: წგ.4. სერგო ვარდოსანიძე – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი ხელაია (1861-1927 წლები). – თბ., 2011. – 190გვ.

ვარდოსანიძე, ს. – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი (1921-1927წწ.) [ხელაია]. – თბ., 2005. – 114გვ.

ვარდოსანიძე, ს. – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი (1921-1927წწ.) [ხელაია]. – თბ., 2009. – 226გვ.

იზორია, ლ. – ქართველთა გოლგოთა. [საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი ხელაია ტირანიის სამსჯავროზე]. / რედაქტ.: ლელა კვიციანი. – თბ., „უნივერსალი“, 2010. – 68გვ.

მინდიაშვილი, ა. – მოგზაურობა მეხსიერების სამყაროში: [ლიტ.-კრიტიკ. წერილები. / რედ: თინა ვეშაპელი] შინაარსი: ორი სიმართლე არ არსებობს (კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი ხელაია). – თბ., „მერანი“, 1990. – 304გვ.

მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.12: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.1. – თბ., „ციცინათელა“, 2011. – 592გვ.

მწიგნობრობა ქართული: მრავალტომეული: ტ.13: სასულიერო მწერლობა: ამბროსი ხელაია სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, წგ.2. – თბ., „ციცინათელა“, 2012. – 672გვ.

პირადი არქივების აღწერილობა: წგ.3. სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსი ხელაიას პირადი არქივის აღწერილობა. / შეადგინეს მიხეილ ქავთარიამ, მილენა მეტრეველმა და ირმა ხოსიტაშვილმა. – თბ., 2011. – 102გვ.

სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი ხელაია. (სილუეტი). / წინათქმა ედიშერ გიორგაძისა. – თბ., „კარდუ“, 1994. – 68გვ.

სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ამბროსი (ხელაია): ეპისტოლური მემკვიდრეობა. / გამოსაცემად მოამზადა, წინასიტყვაობა, ბიოგრაფიული ცნობები, კომენტარები და საძიებლები დაურთო გოჩა საითიძემ. – თბ., 2012. – 142გვ.

წმინდა აღმსარებელი ამბროსი (ხელაია) და აფხაზეთი. / კრებული შეადგინა, გამოკვლევა და კომენტარები დაურთო ჯემალ გამახარია. – თბ., 2006. – 691გვ.

წმინდა აღმსარებელი ამბროსი (ხელაია) კომუნისტური მართლმსაჯულების წინაშე. / კრებული შეადგინა, წინასიტყვაობა და კომენტარები დაურთო დინარა დარსალიამ. – თბ. „საარი“, წ. ა. – 268გვ.

შეადგინა საპატრიარქოს ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფმა
კონსტანტინე ალიბეგაშვილმა